הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים נז.

מתני׳ כדכר שזרעו כלה. כקרקע וגדל כגון חטה וכיוצא בה להיינו גידולין גמורין: **אבל כדכר שאין זרעו כלה.** כגון הסומיס והכנליס שאינו כלה כקרקע אלא שרבה וגדל בגופו: **אפילו גידולי גידולין אסורין.** לכגופייהו דמו: **מעשה ידיך עלי.** ונתנו לה פירות כשכר מעשה ידיה הואיל ואמר עלי אסור בחילופיהן וכו׳ אבל כי אמר שאיני טועם משמע מהן גופן איני טועם הלכך מותר בחילופיהן ובגידוליהן אם זרעו ולמתו: **שאם עושה איני אוכל עד הפסח.** לאמר הכי קונם עלי מה שאת עושה שאיני אוכל ממעשה ידיך עד הפסח או שאמר קונם שאת עושה שאיני מתכבה מכל מלאכתך עד הפסח: **מותר לאחר הפסח.** שהרי לא נדר מכל מה שתעשה אלא עד הפסח (ג): **אפי׳ לאחר הפסח אסור.** לאכול ולהתכבות מכל שעושה לעולם שהרי לא קבע בו זמן: היה עומד באדר ואמר קונם שאת נהנית לי עד הפסח אם אלמי לבית חניך מעכשיו עד החג הלכה לפני הפסח אסור לאכול ולהתכבות אחר הפסח את לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח עד הפסח אני אוכל ושאת עושה עד הפסח איני מתכבה עשתה לפני הפסח מותר לאכול ולהתכבות אחר הפסח שאת עושה עד הפסח איני אוכל ושאת עושה עד הפסח איני מתכבה עשתה לפני הפסח

מתני׳ [ב] א׳קונם פירות האלו עלי קונם הן על פי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן (ב) ב׳שאני אוכל ושאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין ג׳האומר לאשתו קונם מעשה ידיך עלי קונם הן על פי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו כלה אבל דבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין ד׳שאת עושה איני אוכל עד הפסח שאת עושה איני מתכבה עד הפסח עשתה לפני הפסח מותר לאכול ולהתכבות אחר הפסח שאת עושה עד הפסח איני אוכל ושאת עושה עד הפסח איני מתכבה עשתה לפני הפסח אסור לאכול ולהתכבות אחר הפסח ה׳שאת נהנית לי עד הפסח אם הולכת את לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח לאחר

כגידוליהן דמו לגו דוקא נאומר גלו דככל מיסורי הנאה נמי מסירי מילופיהן וכיון (להאי גו דלמא) דאלו גאו דוקא כי ניתא נמי דמשום כוונת הנודר הוא משמע לאלו גאו דוקא דהוא הדין נאומר ככלל דהא רמי כר חמא לא אמתפק נאלו אי דוקא אי לאו דוקא יש לו לומר לעולם גלו דוקא ואפילו ניתא דטעמא משום מילופיהן כגידוליהן דמו משום דהוה טעמא לא קני אלא לאסרן על המחליף עצמו אבל לאסרן לאחר לא ומתני׳ פשיק ותני אסור בחילופיהן וכגידוליהן לפילו החליפן אחר והאי מיסורא על כרחין משום אלו הוא דהא מילופי מיסורי הנאה כשהחליפן אחר לא אמיירי וכר אמת כר אמת לעיל הכי קאמר פשיטא לי דכשהחליפן אחר משום אלו מאסר הלכך דוקא נודר אבל מודר לא מיבעיא לי החליפן הוא אי מאסרי חליפין דוקא משום אלו דניחא דדוקא גבי נודר אבל מודר לא כי היכי דאמר כשהחליפן אחר או דלמא נהי דכשהחליפן אחר אמרי דוקא משום אלו דניחא ליה לאסרן על אחר אלא אפילו החליפן הוא משום אלו דניחא ליה דלגלוי אלו לא מאסר כחילופיהן כגידוליהן דמו לא שנא נודר ול״ש מודר ותקשי תנא אלו משום החליפן אחר נקט ליה דלגלוי אלו לא מאסר כחילופיהן. כן נראה לי וכבר כתבתי מזה למעלה [נא:]: **שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן וכגידוליהן.** דנהי דשאני אוכל שאני טועם מפיס לאיסורא אפי׳ הכי לא מיאסר כחילופיהן וכגידוליהן דהא כי אכל מליפין וגידולין לא טעים הכהו פירות לאסר עליה: **בדבר שזרעו כלה אבל דבר שאין זרעו כלה אפי׳ גידולי גידולין אסורין.** אלולה מתני׳ קאי. ול״ק מאי לאמרי׳ בריש אסור בגידולין דמשמע דוקא בגידולין מאסר אבל בגידולי גדולין שרי הני מילי בדבר שזרעו כלה דבכי האי גוונא נהי דבגידולין לאסורים מיאסר לאע״ג דליכא מידי ממאי לאסר בגידולין דהא זרעו כלה אפי׳ הכי לא גריעי גידולין מאליפין דאליפין נמי אע״ג דלית בהו מידי ממאי לאסר עליה אפי׳ הכי אליפי מיהו בגידולי גידולין שרי דכיון דבדבר שזרעו כלה כאליפין דמו כי היכי דאליפי אליפין מותרין כאומתן לעיל בהשותפין [מ:] גבי מכרן וקדש בראשון מקודשת ה״נ גידולי גידולין שרי ומש״ה קתני אסור בחילופיהן וכגידוליהן דמשמע אבל גידולי גידולין לא משום דמיירי בדבר שזרעו כלה. וכן נמי סיפא דאמר אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן וכגידוליהן דוקא בדבר שזרעו כלה אבל דבר שאין זרעו כלה אין ברישא אין בסיפא אפילו גידולי גידולין אסורים משום דכיון דאין זרעו כלה הרי בגידולי גידולין הללו מעורב בהן מן האיסור הרשתן ונדרים הוה להו דבר שיש לו מתירין כדאמרי׳ בגמרא [נא.] וכל דבר שיש לו מתירין אפילו בלתך לא בטיל [ביצה ג:]: **האומר לאשתו קונם מעשה ידיך עלי וכו׳ אסור בחילופיהן וכגידוליהן.** משמעינן דבותא דמייחד פירותיו של פלוני כי הכא דייחד מעשה ידי אשתו כאומר הלו דמי ומתסר בחילופיהן וכגידוליהן. ולא מקשי לך מעשה ידיה דבר שאין בו ממש הוא דליכא לאוקמה כאומר קונם ידיך למעשיהם אי נמי מעשה ידי אשתו כאומר קונם שאני אוכל ושאני טועם הוא. מיהו כתב הרב רבי יונה ז״ל דלא מתסר אלא כשנגד מעשה ידיה שאם אשתו טחנה ואפתה ומכרה לחם להיות מעות שכנגד טחינה ואפיה אלא ולכנגד חטים שלו: **שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן וכגידוליהן.** כתן סיפא נמי משמעינן דבותא טפי ממתניתין קמייתא דתע״ג דאמר אלו כיון דאיכא למיחש שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן וכגידוליהן דהא מעשה ידי אשתו הלא כלכתיבנא ואפילו הכי קתני עלה שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן וכגידוליהן דשאני אוכל שאני טועם לא מפיס לאיסורא לגבי מליפין וגידולין כי לא אמר אלו דאלרכה שרי כהו כי אמר אלו משום דבחליפין וגידולין ליכא למימר לאיסורא הלכך כי אמיר שאני אוכל שאני טועם דבחליפין וגידולין ליכא למימר לאיסורא הלכך כי אמיר שאני אוכל שאני טועם דבחליפין וגידולין דהא מעשה ידי אשתו כלו הכי קאמר עלה שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן וכגידוליהן דשאני אוכל שאני טועם לא מפיס לאיסורא לגבי מליפין וגידולין כי לא אמר אלו דאלרכה שרי כהו כי אמר אלו משום

גמ' פיק כפר ימא. שהיה דר בכפר שהיה עומד על שפת הים: **סעלא בידו.** העלה שהלה זו בפיו כדמתרגמינן ובידו ולפה ובפומיה ממלל (ישעיה ו): **ורכו גדוליו על עיקרו.** לפו רבייה בלמוד קלמר לגלח רבייה שביועה בה במידי דלחתי מעלמא היה בה כדי לבטל את

(ו) **לאחר הפסח בבל יחל** אישאת נהנית לי עד החג אם הולכת את לבית אביך עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח: **גמ'** האומר לאשתו קונם מעשה ידיך עלי קונם הן על פי קונם הן לפי וכו': ישמעאל איש כפר ימא ואמרי לה איש כפר דימא העלה בידו בצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו והכי קא מיבעיא ליה גידוליו היתר ועיקרו אסור (ב) כיון דרבו גידוליו מיעקרו אותן גידולי היתר מעלין את האיסור או לא אתא לקמיה דרבי אמי לא הוה בידיה אתא לקמיה דרבי יצחק נפחא (ג) פשט ליה מן הדא דאמר רבי חנינא תריתאה אמר רבי יאי (ד) בצל של תרומה שנטעו ורבו גידולין על עיקרו מותר א"ל ר' ירמיה ואיתימא רבי זריקא (ה) שביק מר תרין ועביד כחד מאן גינהו תרין (ו) דא"ר אבהו א"ר יוחנן (ז) ילדה שסיבבה בזקינה ובה פירות אע"פ שהוסיפה מאתים אסור (ח) וא"ר שמואל בר רבי נחמני א"ר יונתן (ט) בצל שנטעו בכרם ונעקר הכרם אסור הדר אתא לקמיה דר' אמי ופשיט ליה מן הדא דאמר (י) ר' יצחק אמר ר' יוחנן (יא) יטורא בצלים שתיקנה וזרעה מתעשרת לפי כולה אלמא אותן גידולין מבטלין עיקר דלמא לחומרא שאני אלא מן הדא דתניא רבי שמעון אומר כל

סעלא בידו. העלה שהלה זו בפיו כדמתרגמינן ובידו ולפה ובפומיה ממלל (ישעיה ו): **ורכו גדוליו על עיקרו.** לפו רבייה בלמוד קלמר לגלח רבייה שביועה בה במידי דלחתי מעלמא היה בה כדי לבטל את האיסור מיהו בגדולין מפקפק ליה מי גדולי היתר מעלין את האיסור או לא. ו"ל דעיקר פפיקיה מי ממרינן לגידולין כיון שנאסרין ויולחין מן העיקר שלחו כלה מי הוו להו כעיקר ומפיקי מי הוו להו כהיתר ומעלין את האיסור. ובדין הוה ליה למיבעי גידולין עלמן שרו או מפקי מיהו הא קמה תלת דאי גידולי היתר מעלין את האיסור פשיטא דשרו ואי אין מעלין פשיטא דאסרי דאי שרו היו מעלין. כך נראה בעיני וכמוך תראה מה שהזקיקני לפרש כך: **כלל של תרומה שנטעו ורכו גידוליו על עיקרו מותר.** כלומר בלא היו תרומה דאמו גידולין ומבטלין עיקר מיהו בטל הוו להא בטלו גדוליו את העיקר. ודקתמרינן מותר לומר דפקע שם תרומה מיניה ושרי בהילת ערלי: **שביק מר תרין.** רבי יוחנן ורבי יונתן דסגיאי להו בלא אמו גידולין ומבטלין עיקר: **ילדה שסיבבה בזקנה.** ילדה שלא עברו עליה ג' שנים וקלקה והרכיבה בנטיעה זקנה שעברו עליה ג' שנים ובה פירות שאילו לא היו בה פירות אמרינן בפרק משום מלמה (סוטה מג:) דילמה שסיבבה בזקנה בטלה **אע"פ שהוסיפ מאתים אסור.** אע"פ שהוסיפו אותן פירות בגידולין מאתים על מה שהיו קודם שסיבבה אסור. אע"ג דגידולין של היתר מזקנה קאתו וקיימין לן ילדה שסיבבה בזקנה בטלה לפילו הכי היו פירות הללו בכר היו בה קודם שסיבבה אין גידולין שבאים מבטלין את העיקר: **לף על פי שנעקר ברכה.** ואגל אע"ג דהיתר אסור. מלמה גידולין היין שמן העיקר הס יולחין הרי הס כמותו וגבי שביעית נמי לא שנא: **שאקנה.** שהפרים תרומה ומעשרותיה: **וזרעה.** לפי שים בתוכה ליטרא כמה בללים והוא טוטעה חילך ואילך שיך בה לשון זריעה: **מתעשרת לפי כולה.** לפי הגידולין והעיקר. מלמה אתו גידולין המחוייבין ומבטלין את העיקר הפטור. ואף על גב דלעיל בסמוך אמר רבי אבהו משמיה דרבי יוחנן דילדה שסיבבה בזקנה ובה פירות אע"פ שהוסיפה מאתים אסור מלמה לא אתו גידולין ומבטלין עיקר אמורלי ניעבו ואגילא דר' יוחנן: **דלמא לחומרא שאני.** לעולם אימא לך דמדינה לא אתו גידולין ומבטלין עיקר לחלדבה הרי הס כמותו אבל מלה להכא משום חומרא כמלמע אמרינן דמבטלין. וכמה שפיבשתי לף קשיא לן הא דמקשו הכא מהא דיש בילה כדבר הילש קולא הוא אי אתה מעשר אילה וכה לחלמא דאין גידולין העיקר על הגידולין והוי מן הפטור על החיוב ואי מעשר עליה ממקום אחר הוה ליה מרכה מעשרותיו ללא קשיא כלל דהואיל דאין גידולין מעלין את העיקר הוו להו גידולין כעיקר כיון דמיניה רבו והך ליטרא עיקרה וגידולה פטירי מדינא וכי מעשר מיהו וכה ליכא למיחש כלל.

גמ' פיק כפר ימא. שהיה דר בכפר שהיה עומד על שפת הים: **סעלא בידו.** העלה שהלה זו בפיו כדמתרגמינן ובידו ולפה ובפומיה ממלל (ישעיה ו): **ורכו גדוליו על עיקרו.** לפו רבייה בלמוד קלמר לגלח רבייה שביועה בה במידי דלחתי מעלמא היה בה כדי לבטל את האיסור מיהו בגדולין מפקפק ליה מי גדולי היתר מעלין את האיסור או לא. ו"ל דעיקר פפיקיה מי ממרינן לגידולין כיון שנאסרין ויולחין מן העיקר שלחו כלה מי הוו להו כעיקר ומפיקי מי הוו להו כהיתר ומעלין את האיסור. ובדין הוה ליה למיבעי גידולין עלמן שרו או מפקי מיהו הא קמה תלת דאי גידולי היתר מעלין את האיסור פשיטא דשרו ואי אין מעלין פשיטא דאסרי דאי שרו היו מעלין. כך נראה בעיני וכמוך תראה מה שהזקיקני לפרש כך: **כלל של תרומה שנטעו ורכו גידוליו על עיקרו מותר.** כלומר בלא היו תרומה דאמו גידולין ומבטלין עיקר מיהו בטל הוו להא בטלו גדוליו את העיקר. ודקתמרינן מותר לומר דפקע שם תרומה מיניה ושרי בהילת ערלי: **שביק מר תרין.** רבי יוחנן ורבי יונתן דסגיאי להו בלא אמו גידולין ומבטלין עיקר: **ילדה שסיבבה בזקנה.** ילדה שלא עברו עליה ג' שנים וקלקה והרכיבה בנטיעה זקנה שעברו עליה ג' שנים ובה פירות שאילו לא היו בה פירות אמרינן בפרק משום מלמה (סוטה מג:) דילמה שסיבבה בזקנה בטלה **אע"פ שהוסיפ מאתים אסור.** אע"פ שהוסיפו אותן פירות בגידולין מאתים על מה שהיו קודם שסיבבה אסור. אע"ג דגידולין של היתר מזקנה קאתו וקיימין לן ילדה שסיבבה בזקנה בטלה לפילו הכי היו פירות הללו בכר היו בה קודם שסיבבה אין גידולין שבאים מבטלין את העיקר: **לף על פי שנעקר ברכה.** ואגל אע"ג דהיתר אסור. מלמה גידולין היין שמן העיקר הס יולחין הרי הס כמותו וגבי שביעית נמי לא שנא: **שאקנה.** שהפרים תרומה ומעשרותיה: **וזרעה.** לפי שים בתוכה ליטרא כמה בללים והוא טוטעה חילך ואילך שיך בה לשון זריעה: **מתעשרת לפי כולה.** לפי הגידולין והעיקר. מלמה אתו גידולין המחוייבין ומבטלין את העיקר הפטור. ואף על גב דלעיל בסמוך אמר רבי אבהו משמיה דרבי יוחנן דילדה שסיבבה בזקנה ובה פירות אע"פ שהוסיפה מאתים אסור מלמה לא אתו גידולין ומבטלין עיקר אמורלי ניעבו ואגילא דר' יוחנן: **דלמא לחומרא שאני.** לעולם אימא לך דמדינה לא אתו גידולין ומבטלין עיקר לחלדבה